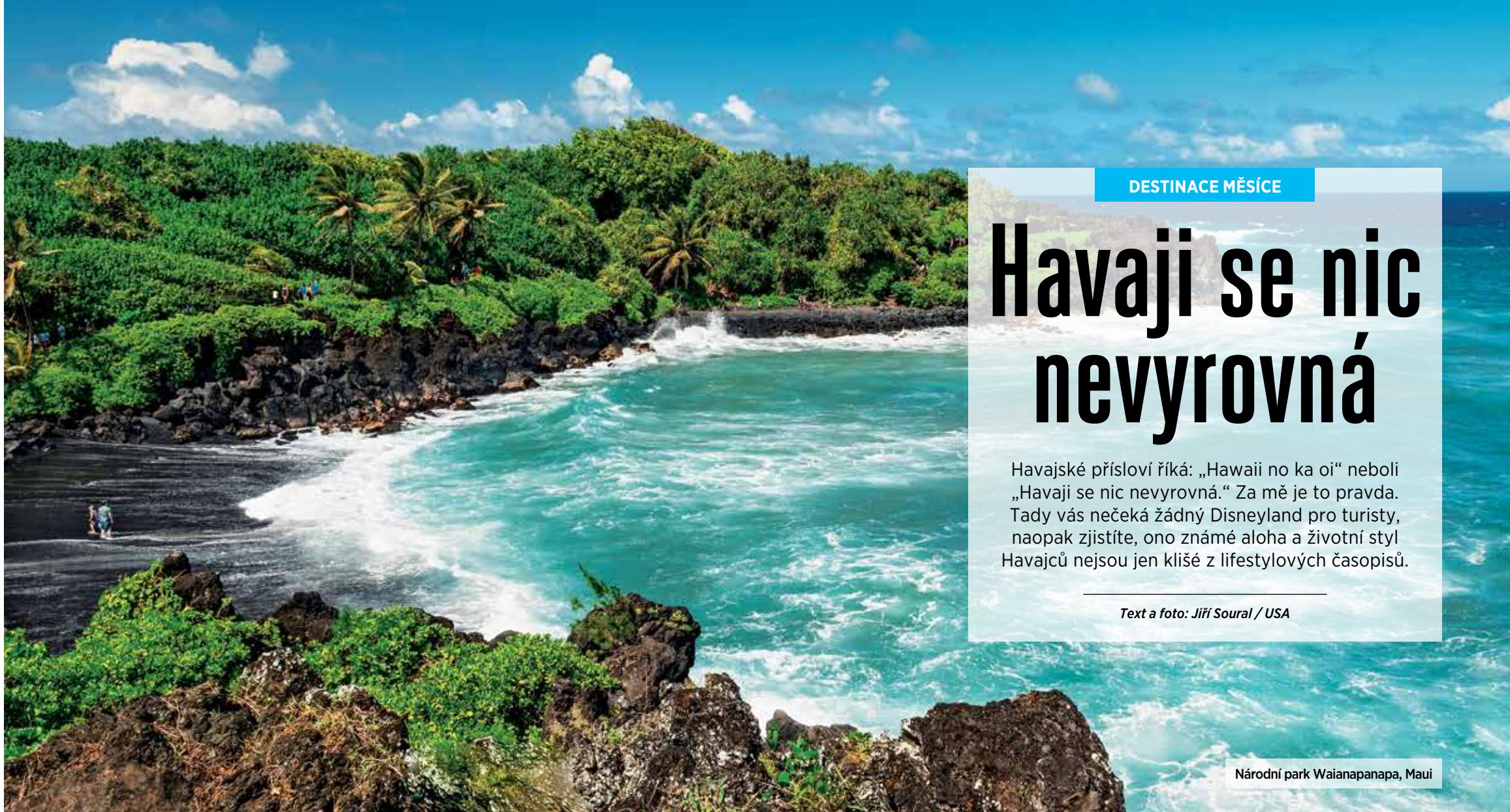

Jedinečná Havaj

Jaká je „moje“ Havaj neboli Havajské ostrovy? Úžasná příroda, dech beroucí krajiny, nádherné pláže, srdeční lidé. Ranní koupání v moři a relax na pláži vyměníte za pouhou hodinu za měsíční krajinu a zimu na vrcholcích velehor. Další den už putujete deštnými pralesy s bujnou tropickou vegetací a mohutnými vodopády, abyste pak navečer pozorovali vulkány a lávu, jak díky nim vzniká nový kus země. A stále tady ještě můžete vnímat atmosféru starých osad, městeček a havajského venkova.

Text a foto: Jiří Soral / USA

DESTINACE MĚSÍCE

Havaji se nic nevyrovná

Havajské přísloví říká: „Hawaii no ka oi“ neboli „Havaji se nic nevyrovná.“ Za mě je to pravda. Tady vás nečeká žádný Disneyland pro turisty, naopak zjistíte, ono známé aloha a životní styl Havajců nejsou jen klišé z lifestylových časopisů.

Text a foto: Jiří Soural / USA

Národní park Waiianapanapa, Maui

Havajské ostrovy jsou úžasně rozmanité. Určitě znáte ten rozpor mezi partnery na dovolené, kdy jeden miluje a druhý nesnáší relax na pláži. Pro tyto případy je Havaj ideální destinace, kde si přijdou na své oba. Je pro mě těžké vybrat, co bych chtěl na své cestě na Havaji navštívit, vidět a fotografovat, a tak nás naše třítydenní cesta zavede na tři z osmi obydlených Havajských ostrovů: Oahu, Big Island (Hawaii, Havaj) a Maui. Přesto tuším, že to bude jen zlomek z toho všeho, co tento ráj na zemi cestovatelům nabízí, a vím, že se sem musím někdy v budoucnu vrátit.

OAHU

Oahu je z Havajských ostrovů ten „nejameričtější“. Už když po pěti hodinách letu nad Pacifikem přilétáme k Honolulu, vidíme za okny letadla mrakodrapy downtownu, mnohaproudé dálnice a pláž Waikiki s dominantou: vyhaslou sopkou Diamond Head, tyčící se nad městem. Oahu však není jen Honolulu, a tak se těšíme na památník v Pearl Harboru, nádherné pláže a korálové zátoky na jihu a východě ostrova, surfařskou kulturu na severním pobřeží a také bizarní zvrásněné hory a přírodu. Na Oahu jako na jediném z Havajských ostrovů máme volbu cestovat „emhádečkem“, jmenuje se The Bus a s ním

je možné celý ostrov velmi levně procestovat. My však pronajímáme auto a to nám dává velkou časovou nezávislost.

Pearl Harbor

Fenomén, který prostě chceme vidět. Památník padlým námořníkům USS Arizona, postavený na pontonu na vraku potopené lodi, bitevní loď USS Missouri, ponorka USS Bowfin, aviatiké muzeum, to všechno posazené do nádherné mořské Perlové zátoky, obklopené havajskými kopci a lesy s předměstskou vegetací. V hlavní sezoně je nutné si vstupy rezervovat přes internet předem. My sedáme brzy ráno do auta a jedeme naslepo.

U vchodu v návštěvnickém centru kupujeme vstupenky bez potíží. Jediným místem, které je omezeno časově a pořadím, je památník USS Arizona. V místním kině zhlédneme dokument, procházíme s úctou a respektem jednotlivé památníky. Na lodi USS Missouri byla podepsána japonská kapitulace v druhé světové válce. Potkáváme hrdé válečné veterány, ale i mnoho Japonců a říkám si, jak se oni asi cítí na tomto pietním místě.

Pláže a příroda

Následující den brzy ráno vyrazím na východní pobřeží užít si romantiku při východu slunce na havajských plážích. Zbytek

výpravy bude ještě spát. Opouštím Honolulu za tmy, během 10 minut nechávám za sebou světla velkoměsta a jedu potměnou krajinou na Kualoa Beach. Kousek za pláží jsou nádherné zvrásněné skalní masivy, kde se natáčely scény z Jurského parku. Na pláži se pod dekami k sobě choulí několik párů. Mají s sebou piknik a užívají si pravé havajské ráno při vycházejícím slunci. Jinak tady nikdo není. Svítá. Do potměné scenerie se derou první barevné tóny. Tvarují okolní palmy a dominantu krajiny, ostrov-horu „Čičanův klobouk (Chinaman's Hat)“, vyčnívající z mořské zátoky. Úchvatné. Cestou vnitrozemím mívám ony zvrásněné hory Ko'olau Range, nádherně se zrcadlí v jezerech. Jurský park 2. Úbočí hor a četná údolí jsou porostlá hustou vegetací, které se tady na úrodné sopečné půdě daří.

Ostatní se přidávají ke mně. Míříme na jedno z nejkrásnějších míst Oahu, do korálové zátoky Hanauma. Je to mělký korálový útes chráněný skalami od okolního moře. Perfektní místo na pozorování mořských ryb, korálů a šnorchlování. Chceme tam být už brzy ráno, během dopoledne sem totiž přijíždí více návštěvníků. Naštěstí je návštěvnost omezena kapacitou parkoviště, a pokud zde nezaparkujete, rangeři vás nemilosrdně vykáží pryč. Tím je zajištěno, že si každý, kdo se sem dostane, toto kouzelné místo vychutná bez davů

turistů. A je to skutečně náramný zážitek. Příjemný park s palmami a keři plnými květů plumérií zvolna přechází v pláž s jemným pískem. Zátoka je místy tak mělká, že stačí sedět ve vodě a pozorovat kolem proplouvající barevné rybičky. V minulosti byla Hanauma Bay přístupná pouze havajské královské rodině, dnes si můžeme tuto výsadu užít i my. Po úžasném zážitku v Hanauma Bay pokračuje naše cesta kolem Oahu na nejvýchodnější bod ostrova, vyhlídku Makapu'u Point. Před našimi zraky se odehrává barevné divadlo, akvamarínová barva Tichého oceánu kontrastuje se zlatožlutým pobřežím a tmavými skalami, o které se tříští mořské vlny. Celou scenerii doplňují útesy, skaliska a ostrůvky vyčnívající z oceánu.

North Shore, surfaři a stará Havaj

Stáčíme se na sever, míříme na North Shore. Severní pobřeží Oahu je Mekka surfařů. V období prosince a ledna tu bývají největší vlny a koná se tady mistrovství světa v surfigu. Teď je sice po hlavní sezoně, nicméně surfařská subkultura tu žije pořád. Centrem dění je městečko Haleiwa, kde ještě stále můžete nasát atmosféru staré Havaje. Staré stylové dřevěné domky, obchůdky a půjčovny surfařského vybavení. Mnohé patří samotným místním surfařům, z nichž někteří jsou

Pearl Harbor, Památník USS Arizona, Oahu

Zvrásněné hory Ko'olau Range, Oahu

Vyhlička u Makapu'u Point, Oahu

skutečnými surfařskými ikonami a celebritami. A i v ostatních obchůdkách nabízejí místní vesměs své vlastní výrobky. A také zahlédneme u některých domků tu a tam ploty ze starých surfových prken, to jen umocňuje celou tu atmosféru a místní kolorit.

Honolulu a ikonická Waikiki

Nejkrásnější výhled na Honolulu je z vyhlídky Tantalus. Pod námi se rozkládá silueta vyhaslé sopky Diamond Head, vedle ní pak slavná pláž Waikiki s mrakodrapy downtownu. Výškové budovy postupně přecházejí do běžné zástavby, která se nakonec na severních okrajích města ponořuje do bujné vegetace.

Po dlouhém dni a zážitcích z okružní jízdy po Oahu zvolňujeme tempo a dopřáváme si relax na pláži Waikiki. Nejslavnější, nejznámější, nejkrásnější pláž na světě. To jsou superlativy, které Waikiki provázejí. Na můj vkus jsou trochu přehnané. Nicméně Waikiki je bezesporu hezké místo, městská pláž, centrum sociálního a kulturního i sportovního života Honolulu. Procházíme se po parku na Magic Islandu, který rozděluje Waikiki na dvě části. Pozorují místní běh života. V zátoce trénují místní vodáci jízdu na havajských pirogách. Vedle na trávníku si rodina dopřává piknik a griluje. O kousek dál místní farář oddává snoubence. O svatby tu vůbec není

nouze, Waikiki je plná svatebních fotografů, a zejména Asiaté sem hojně jezdí pro pořízení svých svatebních fotografií. Navečer se na Magic Islandu scházejí skupinky lidí, aby pozorovaly vskutku kouzelný západ slunce.

HAWAII – BIG ISLAND

Přeprava mezi havajskými ostrovy funguje výhradně letecky. Vzdušné „tramvaje“ Hawaiian Airlines propojují všechny ostrovy svými lety několikrát denně. Usměvavý personál nám pomáhá s odbavením zavazadel. Na palubě krásné letušky s květinou za uchem. Přelétáme z Honolulu do Hila na Big Islandu, největším z Havajských ostrovů. Už 40minutový let je famózní zážitek. Letadlo se z ranveje zvedá nad Honolulu, vidíme ostrov Oahu z výšky, se slavnou Waikiki, sopkou Diamond Head, svými horami, plážemi a korálovými zátokami. Po několika minutách přelétáme zelenou perlu Havaje, ostrov Maui s majestátním kráterem Haleakaly. A už se blížíme k Big Islandu, rozeznáváme siluetu velkého ostrova a z mraků vystupující vrcholy jeho dvou dominant: vyhaslé sopky Mauna Loa a Mauna Kea.

Big Island jsou hlavně havajské vulkány, lávová pole, na druhou stranu ale i deštné pralesy, skvělé pláže, kávové plantáže a místa, která se vážou k havajské historii. V jednom

Měsíční krajina na vrcholu Mauna Key, Big Island

dni se tady můžete koupat v Korálovém moři, pár hodin nato putovat deštným pralesem a k večeru zkoumat měsíční krajinu na vrcholu Mauna Key (4205m n. m.).

Havajské vulkány

Havajské vulkány jsou nádherným národním parkem, kde můžete na vlastní oči zblízka pozorovat, jak vzniká nová země. Kráter Kilauea, nejaktivnější sopka světa a podle havajské mytologie sídlo bohyně ohně Pelé, sice v době naší cesty spí, v rozlehlém parku se ale potkáváme s pozůstatky jeho činnosti na každém kroku. Procházíme upravenými a dobře značenými stezkami, průduchy ze země okolo kouří horkými a sirnými výpary. Na mnoha místech, kde už zvětralá láva vytváří tu nejúrodnější půdu, rostou tropické keře a rostliny se záplavou květů. Poznáváme ježaté ohie, ibišky a orchideje. U návštěvníckého centra nasedáme do auta a jedeme po 18 mil dlouhé silnici Chain of Craters Road až na její konec, jižní břehy Big Islandu, kde se lávová pole a útesy potkávají s oceánem. Cesta se klikatí lávovými poli, z nichž některá ji v minulosti na mnoha místech přežala. Taková místa jsou označena cedulkami s letopočtem, ve kterém roce se tudy láva převalila. Míjíme také zkamenělé stromy, němé svědky sopečného řádění v této bizarní krajině. U jižního

Akaka Falls, nejvyšší vodopád na Havaji, Big Island

pobřeží Big Islandu pak Chain of Craters Road zničehonic končí, dál už je jen láva a z ní vytvořené obrovské útesy, o které se tříští příboj Pacifiku. Je to úžasný pocit, stát v místech, kde zároveň vzniká a mizí nová země.

Pralesy a vodopády

Big Island je jedno z mála míst na světě, kde můžete v jediném dni projít všemi vegetačními pásmy, od tropických pralesů na úrovni hladiny oceánu až po měsíční krajiny na vrcholcích velehor. Deset mil severně od Hila projíždíme městečkem Honomu, z něhož na nás dýchne atmosféra staré Havaje. Hlavní ulici lemují dřevěné domy z 30. a 40. let minulého století. Pekárna Mr. Eda, divadlo, obchůdky topící se v husté tropické vegetaci. Kousek za Honomu nás čeká vstup na stezku do tropického pralesa, jehož hlavní dominantou jsou vodopády Kahua a Akaka. Pralesní „stezka“ je, pravda, upravená po americku do podoby chodníku a schodů, nicméně záplava tropické zeleně okolo je uchvacující. Obdivujeme tunel z bambusových stébel, mohutné banyanové stromy, květy banánovníků a záplavu dalších,

jejichž jména ani neznáme. Vrcholem trailu pralesem je vyhlídka na Akaka Falls. Máme štěstí, v období naší cesty je všude dostatek vody, a tak můžeme pozorovat monumentální dílo přírody. Říčkou přitékající z pralesa se do propasti obrostlé hustou svěží zelení, hluboké 135 metrů, řítí proudy vody a utvářejí tak nejvyšší vodopády na Havaji.

Nejvyšší hora světa

Naše cesta pro dnešek míří o poznání výš, měl by to být vrchol putování po Big Islandu. A to vrchol doslova, protože míříme na střechnu Polynésie, na vrchol hory Mauna Kea. Tato vyhaslá štítová sopka je se svými 4205 metry nejvyšším bodem Havajských ostrovů. Je také nazývána střechnou nebo Korunou Polynésie, a pokud bychom její výšku měřili od úpatí až po vrchol, pak by se svými 10 200 metry byla také nejvyšší horou světa. Tolik trochu zeměpisu a my už jedeme z Hila po Saddle Road až na vrchol Mauna Key. Pro tentokrát se musíme také výjimečně přiblížit, v kufru auta máme s sebou vrstvy termoprádla, dlouhé kalhoty, pěřovku, čepici a rukavice. Překonat

Zlatá socha krále Kamehamehy I., Hilo, Big Island

Idyla starého havajského venkova, Big Island

Královské pohřebiště Pu'uhonua o Honaunau, Big Island

Vrchol Mauna Key při západu slunce, 4205 m, Big Island

výškový rozdíl čtyř tisíc metrů za 1,5 hodiny je pro náš organismus obrovská zátěž, proto dáme na doporučení místních rangerů a děláme povinnou 3/4hodinovou zastávku v návštěvnickém centru ve výšce 2600 metrů, abychom se rozdýchali a přiblížili si připravené oblečení. Když konečně dorazíme na vrchol, úbytek kyslíku je okamžitě cítit. Plánuji tu zůstat více než hodinu, chci fotografovat západ slunce na vrcholu hory s futuristickou kulisou budov hvězdáren a teleskopů. Okolo z krajiny vystupují sopečné kužely, zbarvené do rudooranžova v podvečerním zlatavém slunci. Několik set metrů pod námi se rozlévá moře z hustých mraků. Atmosféra jako z jiné planety. Chvilí poté, co se slunce dotkne horizontu, nás ranger žádá, abychom opustili vrchol Mauna Key, aby vědci mohli nerušeně provádět pozorování noční oblohy a nebyli při tom rušeni světly automobilů. Havajská Mauna Kea má ideální podmínky pro tato pozorování pro svou nadmořskou výšku, vhodné klima a čistý vzduch bez prachového, a především světelného znečištění.

Stopy havajské historie

Asi nejvýznamnější postavou havajské historie je král Kamehameha I., řečený Velký. Jeho zásluhou byly Havajské ostrovy sjednoceny právě jen pod jeho vládou. Na Havaji jsou po něm pojmenovány ulice, náměstí, havajské děti se o něm učí ve škole. Pro Havajce má Kamehameha I. v dějinách své místo asi jako pro nás T. G. Masaryk. V městském parku v Hilo obdivujeme sochu tohoto velkého panovníka ve zlatém rouchu, posazená je v krásném palmovém háji. Je brzy ráno, jsme tu sami. Vychází slunce, barví do růžova oblaka nad palmami a první paprsky rozzáří zlaté rouchu Kamehamehovo. Posvátná atmosféra.

Nový den nás zavádí na západní pobřeží Big Islandu. V oblasti města Kony můžeme rozsáhlé plantáže kávovníků. Kona coffee je vyhlášená. Jižně od Kony se nachází skutečná perla, Pu'uhonua o Honaunau. Staré královské havajské pohřebiště, posazené v palmovém háji s jemným pískem a kameny lávy v mořské zátce. Legenda říká, že když byl někdo odsouzen k trestu

za překročení tabu (často k trestu smrti) a podařilo se mu uniknout a dosáhnout tohoto místa, pak byl podle vůle bohů zbaven trestu a prohlášen nevinným. Taková pěkná havajská milost. Posvátnému místu vévodí bambusové rákosové stavby v havajském stylu a dřevěné sochy havajských bohů. Takto symbolicky obřadně se loučíme s Big Islandem.

MAUI

Každý z Havajských ostrovů je jiný, má svou specifickou atmosféru, přírodní krásy i klima. Na Maui se těším nejvíc, čekají nás tropické pralesy, klikaté silničky s nádhernými výhledy, vodopády v husté vegetaci, rozeklaná pobřeží s útesy bičoványými příbojem Pacifiku na západě ostrova a nevyzpytatelné počasí, úchvatné havajské pláže a slunce pro dny odpočinku na východním pobřeží, pozorování velryb, největší kráter světa, vulkán Haleakala, a nejkrásnější východ slunce na světě.

Cesta do Hany

Hana je městečko na severozápadě Maui a Road to Hana je cestovatelskou legendou.

Vyrážíme brzy ráno a kousek za městečkem Paia se s prvními zatáčkami noříme do deštného pralesa. Cesta se klikatí, tu a tam je přerušena úzkými můstky, kam se vejde pouze jedno auto. Naší cestě do Hany předchází pečlivá příprava a itinerář zastávek, abychom na této unikátní trase viděli co nejvíc a to nejzajímavější. A tak zastavujeme v pralesní zahradě na procházku k vodopádům Twin Falls. O několik mil dále jdeme krátký trek stezkou pralesem a eukalyptovým lesem. Všude je bujná vegetace. Některá místa v průvodci označená jako vyhlídky jsou již zcela zarostlá, tak rychle se tady příroda mění. Stejně se mění i počasí, typicky pro pralesní oblasti chvíli prší, a každou chvíli dokonce vysvítá sluníčko. Pokračujeme zastávkou ve vesničce Kenae s nádhernými vyhlídkami na útesy a o ně se tříštící příboj oceánu. Dopřáváme si občerstvení od místních z foodtrucků, které potkáváme po cestě. Nabízejí především čerstvé ovoce nebo čerstvě vymačkané šťávy či smoothie. Prostě lahoda. Zastavujeme také na různých místech neplánovaně a necháváme se okouzlit strhujícími výhledy na bizarní krajiny

a scenérie. Což je téměř každých pár minut a za každou druhou zatáčkou. Fotografie tam padají jedna za druhou. Divoká příroda a prales propojený s výdobytky civilizace. Těsně před Hanou odbočujeme na delší pauzu na procházku po pobřežních útesech a černých plážích. Státní park Waianapanapa je kýčovitě krásný. Místo se zátokou a lávovými útesy porostlými zelenou vegetací, o něž se rozbíjejí vlny akvamarínově zbarvených vod Pacifiku. Vydržel bych se dívat celé hodiny. Jedna z nejkrásnějších scenérií Havaje. Jeden den na cestu do Hany je málo. Zvláště pro fotografování. Ideálně si naplánovat nocleh v Haně a druhý den se vrátit stejnou cestou zpět anebo pak pokračovat dále a objet půlku ostrova Maui dokola podél úpatí Haleakaly. Každopádně Road to Hana je úchvatný zážitek a přesně to, co na Havaji hledám.

Slunečné pobřeží, pláže, relax

Pravý havajský relax si na Maui dopřáváme na východním pobřeží. Wailea, Kihei, Lahaina nabízejí nádherné pláže podle přání návštěvníků od typu resortů až po téměř panenské pláže s minimem lidí. Každý si přijde na své. Maluaka a Ma'alea Beach u nás

Eukalyptový prales, Maui

Údolí Iao s proslulou jehlou – The Needle, Maui

CHCETE MĚ NA KARTĚ?

Tohoto zvědavého neposedu najdete v Údolí slonů a také na kartě z limitované edice s pražskými slony. Slavíme **15 let** partnerství s pražskou ZOO.

KE KARTĚ ZÍSKÁTE RODNÝ LIST SLONA A SLEVVU 15 % NA VSTUP DO ZOO PRAHA

Vyberte si na kb.cz/sloni.

KB

HLAVNÍ PARTNER
ZOO PRAHA

Sleva 15 % se nevztahuje na rodinné vstupenky, důchodce nad 70 let, vstupenky pro psy, firemní a roční vstupné. Sleva platí do 31. 12. 2020.

jednoznačně vítězí. Dostupné jsou autem, ale už stranou velkých resortů, a tak zde každý najde místo pro svůj klid a odpočinek. A jako bonus si při koupání v moři vychutnáváme pohledy na vulkán Haleakala, na jehož vrchol bude výlet za východem slunce zlatou tečkou našeho cestování po Havaji.

Surfaři a želvy na pláži

I na Maui existují místa se surfařskou subkulturou. Na Ho'okipa Beach Park s vyhlídkou jsem se obzvláště těšil. Sedím na útesech a pozoruji surfařský kolorit. Pode mnou se na vlnách prohánějí celé surfařské rodiny. Jsou tady po celé sezony. Bydlí v karavanech zaparkovaných u pláže. Malé děti surfují už s rodiči. Máma volá tátu a syna k obědu do karavanu. To je život, to je životní styl! Cestou zpět na pláži Ho'okipa leží místo, kde z moře vylézají a odpočívají mořské želvy. Je jich tu asi 30, místo je ohraničené, aby na ně nevstupovali lidé a želvy tak nerušili v jejich odpočinku.

Východ slunce nad Haleakalou

Dominantou ostrova Maui je Haleakala. Vyhaslá sopka, jejíž kráter je údajně největší na světě. Měří přibližně osm krát čtyři kilometry a uvnitř má několik dalších menších sopečných kuželů. Vrchol Haleakaly, Red Hill, se nachází ve výšce 3055m a je na něm opět několik hvězdáren s teleskopy pro pozorování noční oblohy. Podle havajské legendy bůh Maui, sídlící na Haleakale, připoutal slunce na jeho dráze, aby mohlo déle svítit. A známý americký spisovatel Mark Twain, který na Maui žil a Haleakalu navštívil, prohlásil, že „nejkrásnější východ slunce na světě je na Haleakale“.

My si pro naši návštěvu musíme zajistit předem povolení pro auto k vjezdu do národního parku Haleakala (on-line přes internet, poplatek 1,50 USD), vstát ve tři hodiny ráno, dvě hodiny jet autem v hluboké noci na vrchol Haleakaly, v pět hodin ráno být nahoře. V teplém oblečení, čepici, rukavicích a pevných botách. Do rozbřesku zbývá ještě hodina. Řidší vzduch v 3000 metrech je cítit, ale dá se to zvládnout. Svítá. Obloha se mezitím barví do ruda, krajina dostává první obrysy. Kráter vypadá, jako by plaval v moři, jak jsou pod ním usazené mraky. Pak už jen čekáme na okamžik, kdy sluneční kotouč prořízne obzor a vykoukne nad mraky a nad kráterem. Nádherné. Epické...

Karety na pláži Ho'okipa, Maui

Surfařská subkultura si užívá Maui

Jak už jsem řekl, Havaji se nic nevyrovná. I když to může znít jako klišé a já si na klišé moc nepotrpím, hlásím se k tomu. Všemi smysly. Jsem Havají naprosto pohlčen. Přesto, že jsem viděl jen malý zlomek toho, co tento skutečný zemský ráj nabízí. A jsem přesvědčen, že každý návštěvník, každý cestovatel si na Havaji najde to své. U mě zvítězily nádherné krajiny a příroda, pro jiného to budou milí, pohodoví a usměvaví lidé, další bude rád relaxovat na plážích. Anebo ochutnejte od všeho trochu. Už při odletu z Havaje je mi smutno a vím, že se sem do ráje chci zase podívat. ◀

Jiří Soural

Milovník přírody, nadšenec do cestování a fotografování. Jeho srdcovky jsou hory, polární kraje a teď už i Havaj, hlavně kvůli unikátním přírodním krásám. Projel severní Norsko, Island, Špicberky, Grónsko. Chystá se do Nepálu a Kyrgyzstánu.